

noget Godt for Fremtiden. — Den høitærede Indenrigsminister gjorde opmærksom paa, at dette Forpagtningsforhold var i Brug flere Stæder, uden at der var Grund til at klage over det, og dette er fuldkommen sandt. Jeg har selv Besægtede, der ere Forpagtere, og som ere tilfredse i dette Forhold, saaledes at jeg kjender det af Erfaring, men ikke desto mindre kan jeg ikke indrømme, at det er godt at komme ind paa denne Vej; thi det er, som jeg før antydede, en Glidbane, man der ved kommer ind paa, hvorved den sidste Rest af den Fornemmelse, at Fæsterne dog skulle have et Slags Medetendomsret, aldeles dunster bort. Jeg veed meget vel, at man ikke gjerne hører det Ord: „Medetendomsret“, men jeg maa dog gjøre opmærksom paa, at det ved tidligere Tilfælde er factisk anerkjendt, at der er en saadan, idet baade det Program, Regjeringen forelagde, og det Forslag, som var indgivet privat, havde Bestemmelser, der anerkjendte det. Jeg vil altsaa lade det berøbe paa Thingets Afstemning, om Endringsforslaget skal vedtages eller ikke.

Frederiksen: Uagtet selve den Sag, der her foreligger, selve Afstemningen, jo ganske vist ikke i høi Grad opfordrer mig til at tage Ordet, kunde jeg dog ikke vel høre de Udtalelser, der idag, som oftere i denne Sag, fra flere Sider ere fremkomne, uden at jeg maa sige min Mening derom. Jeg kan for mit Vedkommende paa ingen Maade tiltræde de Dunster, som fra mange vægtige og indsigtsfulde Sider ere fremsatte til at ophæve Tilslædsen til at bortforpaa 50 Aar. Man siger, at det er noget heelt Nyt, noget ganske Særligt, som kom ind ved denne Forordning af 15de Juni 1792, og at der altsaa af den Grund ingen Betænkelighed kan være ved at borttage det igjen. Man tager ikke noget af Godseiernes egentlige Ret bort paa den Maade, siger man. Jeg har vist allerede tidligere haft Leilighed til at gjøre opmærksom paa, at dette er en Feiltagelse. Det var ikke noget Nyt, der kom frem ved Forordningen af 1792, det havde været i meget lang Tid, kun 2 Aar før var det taget bort, det var kun fra 19de Marts 1790 til 15de Juni

1792, at man ikke havde denne Frihed. Denne Betragtning gjælder altsaa ganske vist ikke; men i og for sig have jo uregtelig alle Betragtninger af den Natur mindre at sige overfor selve Sagen, og naar jeg seer paa Sagen selv, hvad er det da man vil? Maa man dog ikke netop, naar man fastholder den Betragtning, der saa tidt og med fuld Føie er gjort gjældende om Fæstevæsenets Beskaffenhed, indrømme, at Forpagtning paa 50 Aar, hvilke Mangler man end finder, dette Forhold har — thi ogsaa jeg for mit Vedkommende finder, at det har store Mangler, om jeg end ikke er enig med de Mange, som klage over dem, — er bedre, jeg siger, ved Siden af Fæstevæsenet er dette Forhold bedre, det er klarere, det er bestemtere, det er frit for alle Fæstevæsenets værste Feil. Indførelsen, den værste af de Udsler, der her er Tale om, den, der indeholder den Hasard, som dog ikke heelt blev taget bort ved Lov af 19de Februar 1861, er ikke tilstede her, Tiden er bestemt, den er ikke knyttet til Personers Liv; og Tiden er ogsaa lang, man pleier jo i den Slags Forhold at lægge megen Vægt paa en lang og varig Tid, og Alle vide, at, naar man seer paa den almindelige Gjennemsnitstid for Fæste, saa er dette en langt kortere Tid. Jeg kan altsaa ikke Andet — afseet fra de Tilfælde, at det misbruges; som alt andet Godt i Verden, kan naturligtvis ogsaa dette misbruges — end mene, at, naar Fæstet sammenlignes med Forpagtningerne paa 50 Aar, saa ere disse sidste at foretrække for alle Parter, baade for Godseierne og Fæsterne. Jeg kan ikke her udtale mig om denne Sag, uden i det Hele taget at sige, at jeg kun med stor Beklagelse hører, at saa Mange synes mere og mere at være i Begreb med at komme bort fra den Vej, som man i saa lang Tid har stræbt efter at komme ind paa. Det forekommer mig, at der er Stemning for — jeg frygter endogsaa for, at der skal være Stemning derfor hos den høitærede Regjering, efter at den tidligere Regjering's Program er mislykket eller ialfald foreløbig faldet til Jorden — at komme ind paa en heel anden Vej, den, som jeg med et kort Udtryk kunde kalde Fæsteforbedringens Vej, Fæstereformveien, i